

Toinen askel oikealle

**Yhä useampi suomalainen
määrittelee itsensä oikeistolaiseksi
ja liberaaliksi**

Mikko Laakso
Viestintäpäällikkö, EVA

mikko.laakso@eva.fi
[@mikkolaakso](https://twitter.com/mikkolaakso)
www.eva.fi

- Puolet (49 %) suomalaisista asemoi itsensä poliittisesti oikealle, vajaa kolmannes vasemmalle (31 %) ja viidesosa (19 %) keskelle.
- Hyvin oikeistolaisiksi itsensä luokittelevien osuus on kasvanut edelliseen, vuoden 2021 mittaukseen nähden. Samalla poliittiseen keskustaan itsensä luokittelevien määrä on vähentynyt ja vasemmistolaisten määrä on pysynyt lähes ennallaan.
- Enemmistö (53 %) suomalaisista sijoittaa itsensä aatteellisen janan liberaalille puolelle, kun taas konservatiiveina itseään pitää neljännes (24 %). Liberaaleiksi identifioituvat erityisesti nuoret, opiskelijat sekä korkeakoulutetut.
- Suomalaiset jakautuvat aatteellisesti neljään pääryhmään: Vasemmistoliberaaleihin (24 %), oikeistoliberaaleihin (22 %), oikeistokonservatiiveihin (18 %) ja näiden keskellä oleviin välityyppeihin (32 %). Vasemmistokonservatiiveiksi identifioituu vain harva (5 %).

Oikeistolaiseksi tunnustautuvien suomalaisten määrä on kasvussa ja yhä vahvemman oikeistolaisen identiteetin omaavia on aiempaa enemmän.

Kevään 2025 Arvo- ja asennetutkimuksessa toistettiin samat poliittista itsemäärittelyä koskevat kysymykset kuin vuosien 2014 ja 2021 Arvo- ja asennetutkimuksissa, mikä mahdollistaa suomalaisten aatteellisen identiteettikehityksen vertailun yli vuosikymmenen ajalta.

Eryteisesti poliittiseen keskustaan asemoituvien määrä on selvästi vähentynyt. Samaan aikaan liberaali ajattelu on saanut Suomessa yhä enemmän jalansijaa. Etenkin nuoret naiset, opiskelijat sekä korkeasti koulutetut korostuvat tämän kehityksen vetureina.

Suomalaisten poliittinen itseymmärrys on liikkunut kohti selvemmin määrittyviä aatteellisia identiteettejä. Yhä useampi valitsee puolensa – ja tekee sen entistä vahvemmin. Edellisellä mittauskerralla havaittu asenteiden polarisoituminen on pysynyt voimissaan. Suomalaiset kokevat tulosten valossa tarvetta

löytää turvallisia ja jäsenyntyneitä vastauksia arvojen, identiteetin ja yhteiskuntapolitiikan kysymyksiin.

Oikeistolaistuminen jatkuu

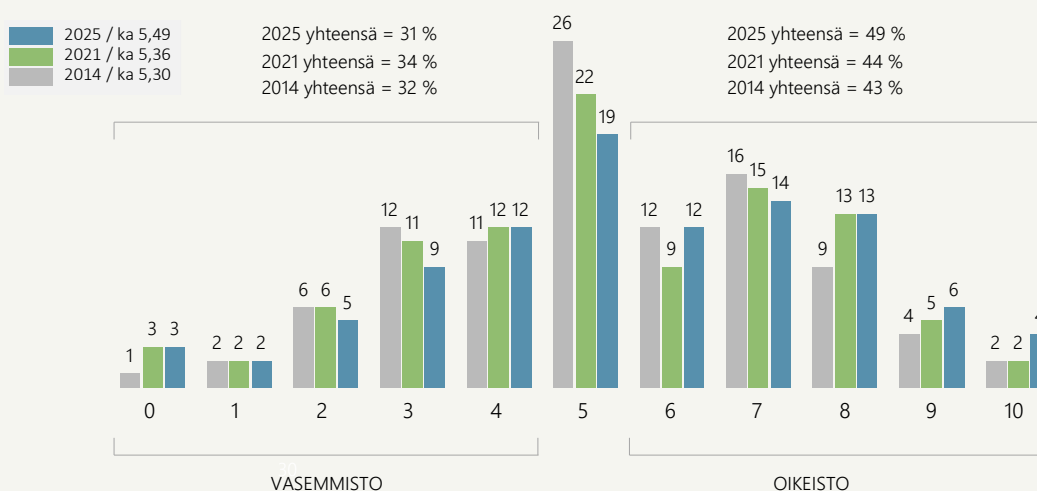
Vastaajia pyydettiin sijoittamaan itsensä asteikolla 0–10 janalle, jossa 0 tarkoittaa erittäin vasemmistolaista ja 10 erittäin oikeistolaista. Asteikon arvo 5 tarkoittaa sijoittumista poliittiseen keskustaan.

Suomalaisista 49 prosenttia sijoittaa itsensä nyt poliittiseen oikeistoon (asteikon arvot 6–10) ja 31 prosenttia vasemmistoon (0–4). Viidesosa (19 %) sijoittaa itsensä poliittiseen keskustaan (Kuvio 1).

Suomalaisten poliittisen identiteetin jakauma vasemmisto–oikeistoasteikolla kallistuu selvästi oikeiston suuntaan, kun vastausjakauman keskiarvo asteikolla nollasta kymmeneen on 5,49.

Verrattuna edelliseen mittauskertaan¹ oikeistolaistuminen jatkuu nyt toista mittauskertaa peräkkäin. Oikeistolaisten osuus on

Kuvio 1. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto–oikeisto–mittarilla: arviot talvella 2014, syksyllä 2021 ja keväällä 2025 (asteikko 0–10, %)

nyt suurempi kuin koskaan aiemmin mittaushistorian aikana. Osuus on kasvanut tasaisesti: vuonna 2014 oikeistolaiseksi itsensä määritteleviä oli 42 prosenttia, vuonna 2021 jo 44 prosenttia ja nyt jo noin puolet suomalaisista asettaa itsensä oikealle.

Myös oikeiston sisäinen dynamiikka on muuttunut. Maltillisen oikeiston rinnalle on noussut selvästi jyrkempää oikeistolaista itseymmärrystä. Asteikon jyrkimpään oikeistoon (arvot 9–10) sijoittuvien osuus on kasvanut yli puolitoistakertaiseksi vuodesta 2014 samalla, kun maltillisten oikeistolaisten (arvot 6–7) määrä on pysynyt likipitään ennallaan.

Kehityskulku myötäilee oikeistolaistumistrendiä, joka on länsimaissa ollut havaittavissa muun muassa eri maiden vaalituloksissa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Saksassa vaalivoittoihin on noussut entistä selkeämmin aatteellinen ja oikeistolainen poliittinen suunta. Yhdysvalloissa sekä senaatin että edustajainhuoneen republikaanipuolueen ideologinen asemoituminen on oikeistolaistunut systemaattisesti vuosi vuodelta.² Vain kolmessa EU-maassa kansalaisten keskimääräinen poliittinen identiteetti kallistuu keskijanan vasemmalle puolelle, 24 maassa keskiarvo sijoittuu janan oikealle puoliskolle.³

Vasemmistolaisen identiteetin suosio on pysynyt mittausjaksolla vakaana. Vasemmiston sisäinen painopiste on kuitenkin siirtynyt hieman. Jyrkimpään vasemmistoon (arvot 0–1) sijoittuvien osuus kasvoi kolmesta prosentista viiteen prosenttiin vuosien 2014 ja 2021 välillä ja on pysynyt sillä tasolla.

Kymmenisen vuotta sitten tehtyyn tutkimukseen verrattuna suomalaiset hahmottavat poliittisen identiteettinsä nyt selvemmin aatteellisten linjojen kautta. Kehitys heijastelee polarisaatiota ja julkisen keskustelun kovenemista. Tästä kertoo EVAn aiempi Arvo- ja asennetutkimus, jonka mukaan suomalaisen politiikan koetaan olevan yhteistyö-

kyvyttömyyden riitelyä, mutta ei enää yhdentekevää.⁴

Oikeistolaisuuden kasvaneen suosion taustalla voi vaikuttaa se, että suomalaisten suhtautuminen markkinatalouteen on muuttunut viimeisten viidentoista vuoden aikana selvästi myönteisemmäksi.⁵ Viime aikojen sotilaalliset kriisit ovat palauttaneet kovan turvallisuuden politiikan ytimeen.⁶ Heikko kasvu sekä julkisen talouden velkaantumisen ovat lisänneet suomalaisten huolta julkisen talouden tilanteesta ja ylivelkaantumisesta.⁷ Suomi on liittynyt Naton jäseneksi. Kovan turvallisuuden ja talouden teemat selittivät edellisten eduskuntavaalien alla oikeistopuolueiden, kokoomuksen ja perussuomalaisten menestystä.⁸

Muutosta viime vuosina saattaa selittää myös kulttuurinen vastareaktio.⁹ Viime vuosina vihreät, vasemmistoliitto sekä niitä lähellä olevat aktivistiryhmät ovat profiloituneet yhä näkyvämmiin ilmastoaktivismin (Elokapina) ja kansainvälisten solidaarisuusliikkeiden – kuten Palestiina-mielenosoitusten – kautta. Vasemmistopuolueiden kannattajat käsittävät esimerkiksi rasismien yhteiskunnallisena ilmiönä paljon muita laajempina ja akuutimpana epäkohtana.¹⁰ Eduskuntavaalien 2023 alla nämä identiteetipoliittiset kysymykset puhuttelivat vain harvaa.¹¹ Osaa oikeistolaistumisesta saattaa selittää etäisyyden ottaminen vasemmistolaiseen aktivismiin.

Vastaavasti vasemmiston viime vuosien sisäinen terävöityminen voidaan nähdä vastareaktiona erityisesti perussuomalaisten ja laajemmin koko Euroopan ja maailmanlaajuisen oikeistokonservativismin sekä autoritäärisen populismin nousulle.¹² EVAn Arvo- ja asennetutkimukset osoittavat, että

”
Markkinatalous ja turvallisuus ovat oikeistolaistumisen ajureita.

niin sanotussa identiteettipolitiikassa vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat jakavat useita seksuaalivähemmistöjen asemaan, rasismiin¹³, syrjintään, sukupuolien määrään sekä vihapuheeseen¹⁴ liittyviä huolia ja näemyksiä, joita muiden aatesuuntien kannattajat eivät tunnista samassa mittakaavassa.¹⁵

Puolueet tunnustavat väriä

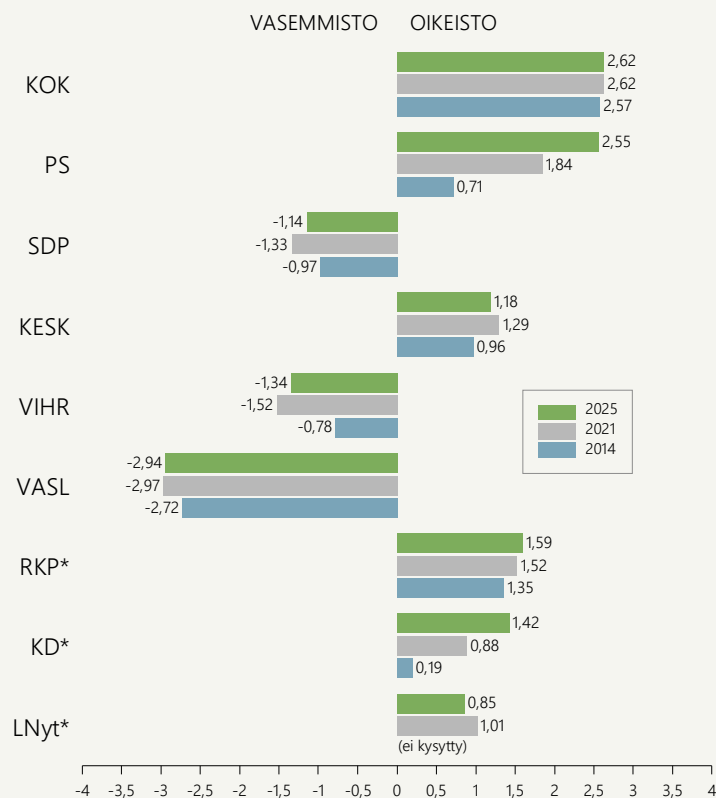
Poliittinen polarisaatio ilmenee selkeimmin siinä, että puolueiden kannattajakuntien ideologinen sijoittuminen heijastelee selkeää vasemmisto-oikeistojakoa. Kokoomuksen ja perussuomalaisten äänestäjät asemoituvat jyrkimmin oikealle (Kuvio 2).

Kokoomuksen kannattajien asemoitumisessa vasemmisto-oikeisto-janalla ei ole tapahtunut mittausjaksolla juuri muutosta, mutta perussuomalaisten kannattajissa havaitaan jyrkkä oikeistolaistumiskehitys sekä edellisellä että nykyisellä mittauskerralla (ks. ss. 9–11).

Myös RKP:n, keskustan, kristillisdemokraattien ja Liike Nytin kannattajat sijoittuvat keskimäärin poliittisen asteikon oikealle puolelle, mutta selvästi kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajia maltillisemmin.

Poliittisen spektrin vasemmalle puolelle asemoituvat SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat. Jyrkintä vasemmistoa näistä edustavat vasemmistoliiton kannat-

Kuvio 2. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto-oikeisto-mittarilla: puolueiden kannattajakuntien arvioinnit vuosina 2014, 2021 ja 2025 (keskiarvojen poikkeamat keskipisteestä)

tajat. Merkillepantavaa on, että vihreiden kannattajat sijoittuvat keskimäärin hieman vasemmalle SDP:n kannattajista. Tämä viittaa siihen, että vihreiden teemat houkuttelevat puoleensa paitsi arvoliberaaleja, myös leimallisesti vasemmistolaisia kannattajia.

Myös EVAn viimeaikaisten Arvo- ja asennetutkimusten laajat aineistot kertovat, että vihreiden kannattajat ovat useimmiten samoilla linjoilla vasemmistoliiton ja SDP:n kannattajien kanssa. Puolueiden kannattajien identiteetin perusteella on siksi Arvo- ja asennetutkimusten yhteydessä perusteltua käyttää näistä kolmesta käsitettä ”vasemmistopuolueet”.

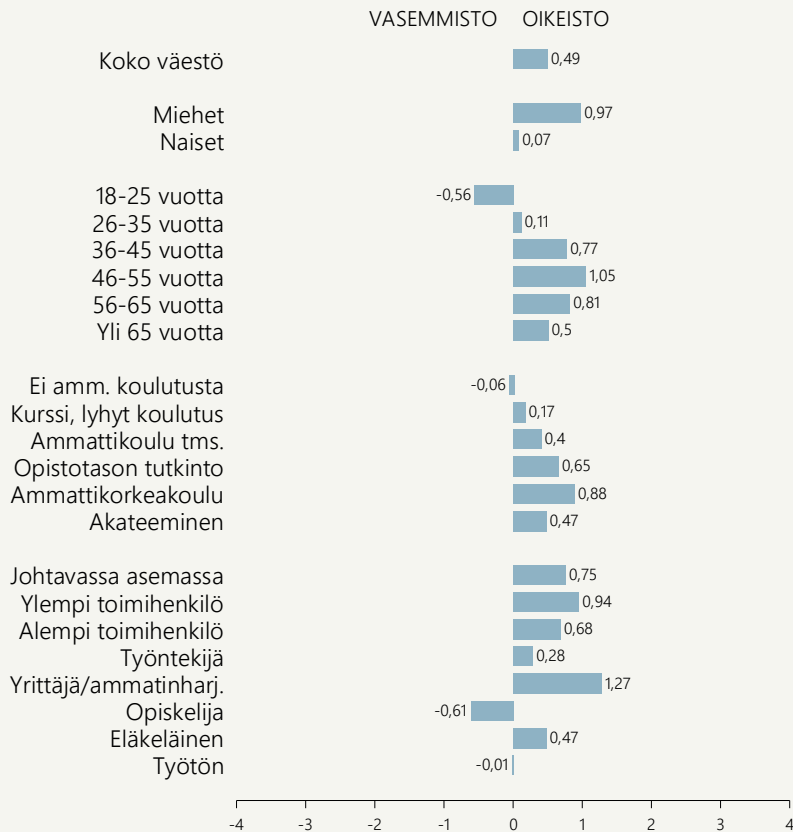
Arvo- ja asennetutkimuksen aineisto kertoo, että puoluekannatus on viime vuosina

sukupuolittunut siten, että vasemmistopuolueissa on enemmän nais- kuin mieskannattajia ja vastaavasti oikeistopuolueita eli kokoomusta ja perussuomalaisia äänestävät todennäköisemmin miehet. Tämä on yhteydessä siihen, että miehet asemoivat itsensä oikeistolaisemmiksi kuin naiset (Kuvio 3).

Vasemmistoon kallistuvat erityisesti nuoret: 18–25-vuotiaat ja opiskelijat. Tämä näkyy myös siinä, että vasemmistoliiton ja vihreiden kannatus painottuu näihin ryhmiin.

Oikeistolaisuus puolestaan resonoi keskimääräistä enemmän yli 35-vuotiaiden työikäisten keskuudessa. Sosioekonomisista ryhmistä oikealle kallistuvat erityisesti yrittäjät, mutta myös ylemmät toimihenkilöt. Ammatti-

Kuvio 3. Mihin sijoittaisi itsensä vasemmisto-oikeisto-mittarilla (väestöryhmittäisten keskiarvojen poikkeamat asteikon keskipisteestä)

korkeakoulun käyneet ovat myös keskimääräistä oikeistolaisempia.

Enemmistö identifioituu liberaaleiksi

Siinä missä suomalaiset sijoittavat itsensä enemmän oikealle kuin vasemmalle, useampi kokee itsensä liberaaliksi kuin konservatiiviksi. Enemmistö (53 %) arvioi olevansa liberaaleja (asteikon arvot 6–10), kun taas konservatiiveiksi (0–4) itsensä asemoi neljäsosa (24 %). Keskelle itsensä sijoittaa 22 prosenttia (Kuvio 4).

Edelliseen, vuoden 2014 mittaukseen nähden on tapahtunut lievä siirtymä liberaalien asenteiden suuntaan siten, että asenteiden keskiarvo on nyt 5,85.

Johtavassa asemassa tai ylempinä toimihenkilöinä työskentelevät, opiskelijat sekä ylipäänsä akateemisesti koulutetut ovat väestöryhmistä liberaaleimpia. Sukupuolten välinen ero jää keskimäärin maltilliseksi naisten

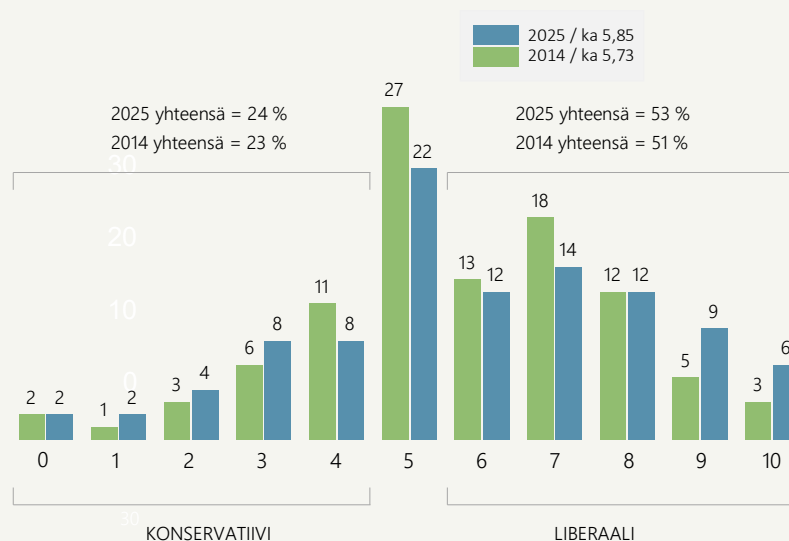
ollessa hienokseltaan miehiä liberaalimpia, mutta repeää suureksi nuorten (18–25-vuotiaiden) keskuudessa (ks. Kuvioliite).

Kaikkein vahvimmin sijaintia konservatiivi-liberaali-akselilla selittää kuitenkin puoluekanta. Vasemmistoliiton, vihreiden ja RKP:n kannattajat asemoivat itsensä selvästi liberaaleiksi (Kuvio 5).

Enemmän konservatiiveiksi kuin liberaaleiksi itsensä määrittelevät kristillisdemokraattien ja perussuomalaisten äänestäjät, ja hekin keskimäärin maltillisin numeroin. Porvaripuolueista keskustan kannattajat sijoittuvat hyvin lähelle akselin keskikohtaa, kun taas kokoomuksen äänestäjät kallistuvat maltillisesti liberalismiin suuntaan.

Liberaali-konservatiivi-ulottuvuus erottelee siis puolueiden kannattajaryhmiä selvästi, mutta ei yhtä jyrkästi kuin vasemmisto-oikeisto-akseli. Tämä viittaa siihen, että äänestäjäkenttä on arvojen suhteen moniulotteisempi ja paikoin ristiriitaisempi kuin talouspoliittisissa kysymyksissä.

Kuvio 4. Mihin sijoittaisi itsensä konservatiivi-liberaali-mittarilla: arviot talvella 2014 ja keväällä 2015 (asteikko 0–10, %)

Kevään 2025 Arvo- ja asennetutkimuksen kokonaisuudesta ilmenee, että liberaaliksi identifioituvat vastaajat ovat esimerkiksi keskimääräistä useammin valmiita hyväksymään oman henkilökohtaisen verotuksensa kiristämisen, mikäli se takaa hyvinvointialueiden rahoituksen ja hoidon turvaamisen. Tämän selittää se, että vasemmistolaiset ovat enimmäkseen liberaaleja, kun taas oikeistolaiset jakaantuvat tasaisemmin liberaaleihin ja konservatiiveihin.

Vielä julkaisemattomien kevään 2025 Arvo- ja asennetutkimuksen tulosten mukaan liberaalit yhdistävät liberalismiin käsitteen useammin suvaitsevaisuuteen, moniarvoisuuteen, tasa-arvoon ja sosiaalisiin kysymyksiin ja vähemmän markkinaliberalismiin. Liberalismin korostunut yhdistyminen vasemmistolaisiin teemoihin viittaa siihen, että Suomeenkin on rantautunut anglo-amerikkalaisista yhteiskunnista tuttu käsitys, jossa käsite liberalismi mielletään yhä enemmän sosiaalisten, kulttuurillisten ja identiteetti- ja poliittisten näkemysten kautta talousnäkemysten sijaan. Tätä tulkintaa tukee tarkastelu, jossa

yhdistetään vastaajan sijoittuminen toisaalta oikeisto-vasemmisto-asteikolle ja toisaalta liberaali-konservatiivi-janalle.

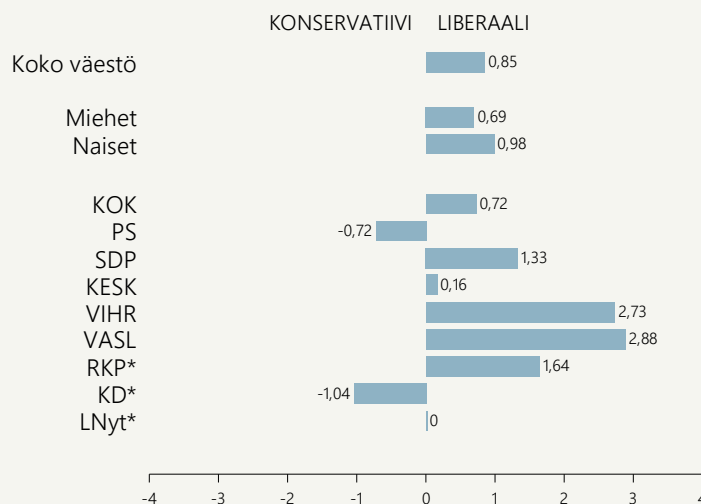
Vasemmistokonservatiivit loistavat poissaolollaan

Kun vasemmisto-oikeisto- ja liberaali-konservatiivi-ulottuvuudet yhdistetään, voidaan suomalaiset jakaa vastauksiensa perusteella viiteen eri aatteelliseen ryhmään (Kuvio 6).

Neljäsosa (24 %) sijoittuu vasemmistoliberaalien ryhmään, reilu viidesosa (22 %) oikeistoliberaaleihin (22 %) ja vajaa viidesosa oikeistokonservatiiveihin (18 %). Kolmasosa (32 %) sijoittuu erilaisiin välityyppisiin, joissa henkilöt sijoittavat itsensä joko toisella tai molemmilla ulottuvuuksilla asteikon keskikohtaan.

Liki marginaaliin jää viides ryhmä, vasemmistokonservatiivit, joita on vain viisi prosenttia suomalaisista. Tämä heijastaa suomalaisen yhteiskunnan arvorakennetta, jossa vasemmistolaisuus nivoutuu tiiviisti liberaaliin identiteettiin.

Kuvio 5. Mihin sijoittaisi itsensä konservatiivi - liberaali -mittarilla (väestöryhmittäisten keskiarvojen poikkeamat asteikon keskipisteestä)

Oikeistossa puolestaan esiintyy merkittävää sisäistä vaihtelua arvoulottuvuudella. Sekä liberaalit että konservatiivit ovat vahvasti edustettuina. Oikeistolaisuus ei siis muodosta vasemmistolaisuuden tavoin yhtenäistä arvoprofiilia, vaan sen sisällä yhdistyvät markkinamyönteisyys, matalan verotuksen kannattaminen sekä laajasti monenlaiset kulttuuriset näkemykset.

Oikeisto kokoaa alleen sekä yksilönvapauksia korostavia liberaaleja että arvoja ja perinteitä painottavia konservatiiveja sekä niitä, jotka asemoituvat tässä jaossa keskelle. Tämä tekee oikeistosta ideologisesti laaja-alaisen ryhmän, jossa verraten yhtenäinen talouspoliittinen suunta voi yhdistyä keskenään ristiriitaisiin maailmankuvallisiin käsityksiin. Juuri tämä jännite selittää, miksi erityisesti kokoomus ja keskusta kohtaavat ajoittain sisäisiä ristivetoja poliittisissa asiakysymyksissä: puolueiden eduskuntaryhmät jakautuvat kannattajakuntiensa tavoin liberaali-konservatiivi-ulottuvuudella.

Asenteissa on sini- ja punasiirtymää

Puolueiden kannattajaryhmät sijoittuvat keskimäärin edellä kuvatun jaon mukaisesti melko selvästi kolmeen eri lokeroon aatteellisessa nelikentässä (Kuvio 7).

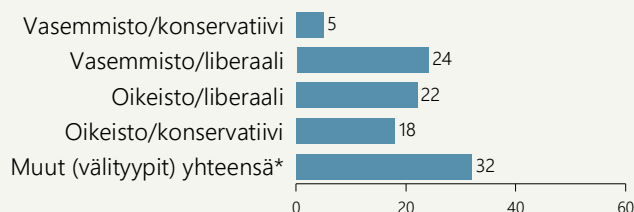
Vasemmistopuolueiden, vasemmistoliiton, vihreiden ja SDP:n, kannattajat sijoittuvat vasempaan yläkulmaan, jossa sijaitsevat vasemmistoliberaalisti ajattelevat. Oikealla ylhäällä koordinaatistossa sijaitsevat oikeistoliberaalit, joihin lukeutuvat RKP:n ja kokoomuksen kannattajat sekä väestö keskimäärin. Keskustan kannattajat sijaitsevat lähellä vaaka-akselia, mutta kallistuvat kuitenkin oikealle.

Oikeistokonservatiiviseen lokeroon asemoituvat perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien kannattajat.

Vuoden 2014 tuloksiin nähden havaitaan oikealle suuntautuva siirtymä keskustan ja oikeistopuolueiden kannattajien keskuudessa. Oikeistolaisuus on lisääntynyt kaikissa näissä ryhmissä, mutta erityisen voimakas muutos on tapahtunut perussuomalaisten kannattajissa.

Vuonna 2014 perussuomalaisten äänestäjäprofiili oli selkeästi konservatiivinen mutta vain maltillisesti oikeistolainen. Nyt, reilu kymmenen vuotta myöhemmin, puolueen kannattajien oikeistolainen asemoituminen on noussut kokoomuksen äänestäjien tasolle samalla kun sen arvokonservatiivisuus on aavistuksen vahvistunut. Tätä kehitystä voidaan kutsua *sinisiirtymäksi*: yhdistelmä oikeistolaistumista ja perinteisten arvojen korostamista.

Kuvio 6. Sijoittuminen yhteiskunnallisille arvoulottuvuuksille (%)

*Henkilöt, jotka ovat sijoittaneet itsensä joko toisella tai molemmilla ulottuvuuksilla asteikon keskelle valiten neutraalin arvon 5.

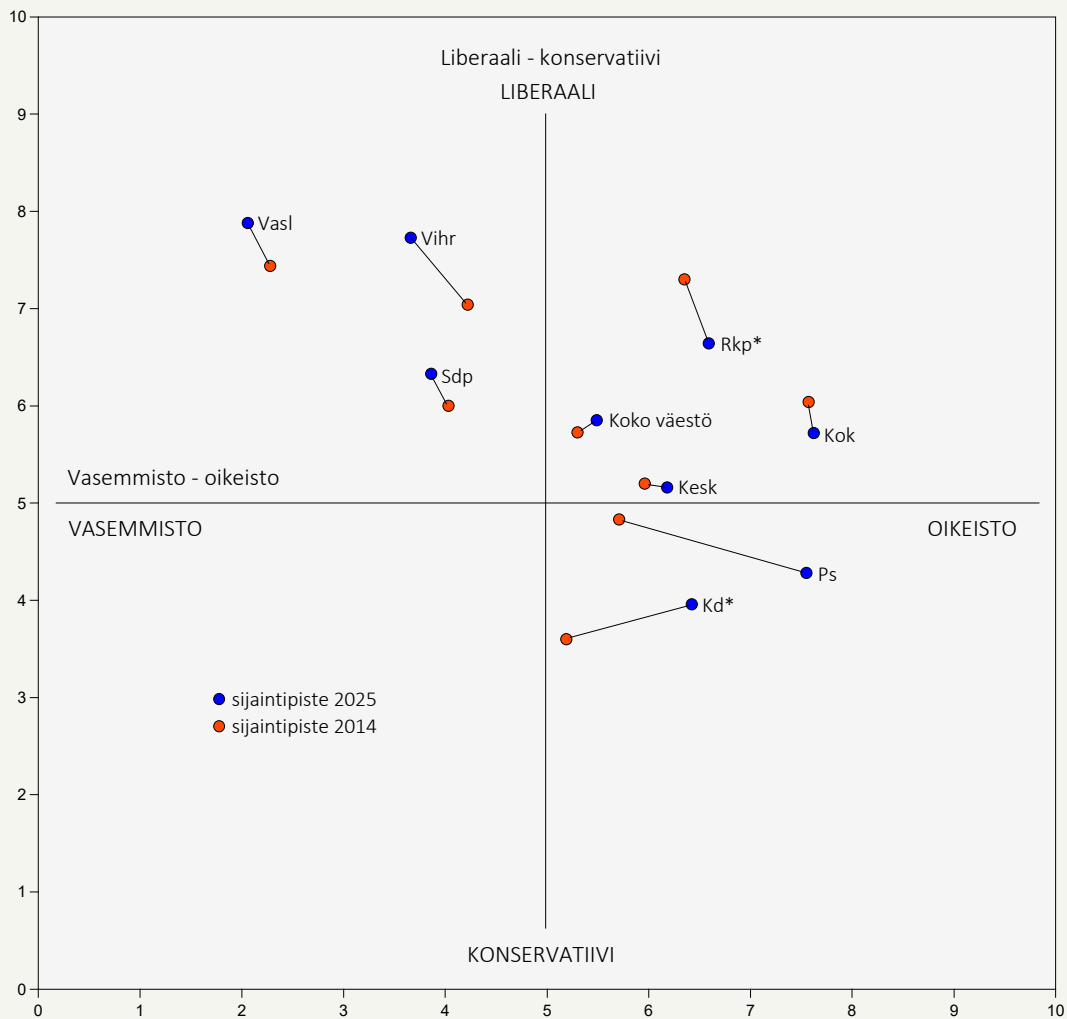
Siirtymää selittää ennen kaikkea puolueen johdon vaihtuminen. **Timo Soinin** SMP:stä periytyneen linjan aikana perussuomalaiset painotti työväenpuolueen profilia ”ilman sosialismia”. **Jussi Halla-ahon** ja **Riikka Purran** puolueessa on noussut uusi sukupolvi, joka korostaa julkisen sektorin pienentämistä, sääntelyn ja verotuksen keventämistä ja yrittäjyyttä.

Vastaavasti kuin perussuomalaisten kohdalla havaitaan *sinisiirtymää*, vasemmistopuo-

lueiden kohdalla havaitaan eräänlaista punasiirtymää vasemmalle ja ylöspäin suhteessa vuoden 2014 mittaukseen. Vihreiden kannattajat ovat kulkeutuneet poliittisella asteikolla demareista vasemmalle. Samalla kaikkien kolmen vasemmistopuolueen kannattajien arvoliberaali identiteetti on vahvistunut, erityisesti vihreissä ja vasemmistoliitossa.

Vasemmistoliiton kannattajat sijoittautuvat edelleen selkeimmin vasemmistolaisiksi ja liberaaleiksi. Sen teollisuuspaikkakuntien

Kuvio 7. Mihin sijoittaa itsensä yhteiskunnallisilla arvoulottuvuuksilla: puolueiden kannattajaryhmien sijaintipisteet talvella 2014 ja keväällä 2025 (asteikot 0-10, keskiarvot)

duunareista koostunut historiallinen siipi on kutistunut. Tilalle ovat **Li Anderssonin** ja **Minja Koskelan** kausien myötä tulleet punavihreät kaupunkilaiset.

SDP:n äänestäjät ovat säilyneet maltillisen vasemmiston ytimessä, joskin myös heidän arvomaailmansa on kallistunut hieman liberaalimpaan suuntaan viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vasemmistopuolueiden kesken demariäänestäjät näyttävät nyt maltillisina, kun kantaottavampi punavihreys vahvistuu erityisesti vihreiden ja vasemmistoliiton suunnassa. SDP:n kannattajat ovat itseasiassa siirtyneet hieman oikealle **Sanna Marinin** kauden jälkeen vuodesta 2021, jolloin kysely tehtiin edellisen kerran (ks. Kuvio 2 edellä).¹⁶

Arvo- ja asennetutkimuksen tietojen perusteella SDP:n kannattajissa erityisesti keskiikäisten ja -tuloisten määrä on kasvanut. SDP:n kannattajien kokemat uhat¹⁷ ja talouspoliittiset mielipiteet¹⁸ ovat lähempänä kansallisia keskiarvoja kuin kahdella muulla vasemmistopuolueella.

Keskustavasemmistolainen linja on kuitenkin aiheuttanut jännitteitä puolueen sisällä: puolueen vasemmistosiipi on ollut ajoittain näkyvästi ristiriidassa puoluejohdon kanssa muun muassa Ottawan sopimuksesta irtautumisen ja rajalain kaltaisissa turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä.¹⁹

SDP:n puheenjohtajana **Antti Lindtman** tavoittelee uskottavuutta turvallisuushakuisen keskiluokan silmissä, mutta samalla hänen on pidettävä huolta siitä, ettei SDP menetä kannatustaan liikaa vasemmalle punavihreiden suuntaan. Nykyisessä asetelmassa vihreät uhkaa jäädä ideologiseksi väliinputoajaksi kahden muun vasemmistopuolueen väliin: vasemmistoliitto houkuttelee riveihinsä puna-

vihreät kaupunkilaisaktivistit, kun taas SDP kerää suojiinsa keskiluokkaisemmat vasemmistöäänestäjät – ja pienen osan maltillisista oikeistolaisista.

Kokoomuksen kannattajakunta sijoittuu selvästi väestön keskimääräisistä asenteista oikealle ja on pysynyt likimain samassa positiossa oikealla verrattuna vuoteen 2014. Arvojen suhteen sen kannattajakunta on kuitenkin kulkeutunut väestön keskimääräisen trendin vastaisesti hieman konservatiivisempaan suuntaan. Kyse voi olla osan kannattajakunnan vastareaktiosta punavihreälle liberalismille.

Keskustan tilanne on monimutkaisempi. Puolueen kannattajien selvä enemmistö (63 %) on identiteetiltään oikeistolaisia vain yhden kymmenestä (10 %) jäädessä keskilujan vasemmalle puolelle. Tämä selittää, miksi keskustan kannatus romahti vasemmistohallitukseen osallistumisen seurauksena.

Marinin hallituskauden aikana keskustan ideologinen profiili ajautui kauas sen ydinkannattajista. Maltillisen oikeistolaisten, yrittäjyyttä ja aluepolitiikkaa painottava äänestäjäkunta ei kokenut saavansa riittävästi vastinetta. Nyt puolue hakee paikkaansa uudelleen kampanjoituaan alue- ja kuntavaaleissa sloganilla ”vaihda keskelle”.²⁰

Puolueen poliittista keskikenttää painottava viestintä ja yhä enemmän oikealle kallistuvat suomalaiset luovat jännitettä ja painetta valita selkeämmin puoli oikeisto- ja vasemmistoleirien väliltä.

Kevään 2025 Arvo- ja asennetutkimus osoittaa selvästi, että suomalaiset tekevät nyt aatteellisia valintoja aiempaa tietoisemmin. Vasemmisto ja oikeisto eriytyvät, mutta myös niiden sisällä tapahtuu liikehdintää. Liberaali enemmistö korostuu, mutta samalla konservatiivisuus on edelleen vahvasti edustettuna – etenkin oikeistossa.

”

SDP hakee jalansijaa keskeltä.

tenkin aiheuttanut jännitteitä puolueen sisällä: puolueen vasemmistosiipi on ollut ajoittain näkyvästi ristiriidassa puoluejohdon kanssa muun muassa Ottawan sopimuksesta irtautumisen ja rajalain kaltaisissa turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä.¹⁹

SDP:n puheenjohtajana **Antti Lindtman** tavoittelee uskottavuutta turvallisuushakuisen keskiluokan silmissä, mutta samalla hänen on pidettävä huolta siitä, ettei SDP menetä kannatustaan liikaa vasemmalle punavihreiden suuntaan. Nykyisessä asetelmassa vihreät uhkaa jäädä ideologiseksi väliinputoajaksi kahden muun vasemmistopuolueen väliin: vasemmistoliitto houkuttelee riveihinsä puna-

Viitteet

- 1 Metelinen (2025a).
- 2 Pew Research Center (2022).
- 3 Foundations of European Politics (2025).
- 4 Metelinen (2025).
- 5 Haavisto (2023a).
- 6 Haavisto (2023b).
- 7 Metelinen (2023).
- 8 Haavisto (2023c),
- 9 Metelinen (2022).
- 10 Haavisto (2024).
- 11 Haavisto (2023c).
- 12 Freedom House (2022).
- 13 Haavisto (2024).
- 14 Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA (2022).
- 15 Metelinen (2022).
- 16 Metelinen (2021).
- 17 Metelinen (2025b).
- 18 Kujanpää (2025).
- 19 Ilta-Sanomat (2025).
- 20 Suomen Keskusta (2025).

Lähteet

- Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA (2022). Suomalaiset torjuvat sananvapauden rajoitukset, Tiedote, <https://www.eva.fi/blog/2022/10/12/suomalaiset-torjuvat-sananvapauden-rajoitukset/>
- Foundations of European Politics (2025). Data Set Description for Chapter 6: The European Election Study, https://www.foundationsofeuropeanpolitics.com/edition2/chapter6/?utm_source=chatgpt.com
- Freedom House (2022). The Global Expansion of Authoritarian Rule, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2022/global-expansion-authoritarian-rule>
- Haavisto, I. (2023a). Markkinatalouden suosio kasvaa, vaikka inflaatio jyllää, EVA artikkeli <https://www.eva.fi/blog/2023/02/28/markkinatalouden-suosio-kasvaa-vaikka-inflaatio-jyllaa/>
- Haavisto, I. (2023b). Pohjolan Linnake – Suomalaiset tähyävät pohjoiseen yhteistyöhön Natossa, EVA Analyysi No 123, <https://www.eva.fi/blog/2023/10/04/suomalaiset-tahyavat-pohjoiseen-yhteistyohon-natossa/>
- Haavisto, I. (2023c). Oikeiston asiajohtajuus on kokoomuksella – vasemmistossa jyräävät vasemmistoliitto ja vihreät, EVA Artikkeli, <https://www.eva.fi/blog/2023/03/25/oikeiston-asiajohtajuus-on-kokoomuksella-vasemmistossa-jyraavat-vasemmistoliitto-ja-vihreat/>
- Haavisto, I. (2024). Luurankoja kaapissa – Suomalaiset jakavat yhteisen, mutta kapean käsityksen rasismista, EVA Analyysi No 138, <https://www.eva.fi/blog/2024/08/31/luurankoja-kaapissa-suomalaiset-jakavat-yhteisen-mutta-kapean-kasityksen-rasismista/>
- Ilta-Sanomat (2025). IS:n tiedot: Sdp:n kokous ajautui kaaokseen – näin Tytti Tuppurainen kommentoi tapahtumia, <https://www.is.fi/politiikka/art-2000011301630.html>
- Kujanpää, E. (2025). Suomalaiset eivät innostu hyvinvointialueiden rahoittamisesta veronkiristyksillä, EVA Artikkeli, <https://www.eva.fi/blog/2025/04/01/suomalaiset-eivat-innostu-hyvinvointialueiden-rahoittamisesta-veronkiristyksilla/>
- Metelinen, S. (2021). Oikeisto Jyrkkenee – Suomalaiset jakautuvat aiempaa selkeämmin vasemmistoon ja oikeistoon, EVA Arvio No 35, <https://www.eva.fi/blog/2021/12/11/suomalaiset-jakautuvat-aiempaa-selkeammin-vasemmistoon-ja-oikeistoon/>
- Metelinen, S. (2022). Olen suomalainen – Suomalaiset eivät innostu identiteettipolitiikasta, EVA Analyysi No 113, <https://www.eva.fi/blog/2022/10/12/suomalaiset-eivat-innostu-identiteettipolitiikasta/>
- Metelinen, S. (2023). Jakopolitiikan tienristeyksessä – Rinteen-Marinin hallitusten kokeilu on törmäämässä ylivelkaantumiseen, EVA Artikkeli, <https://www.eva.fi/blog/2023/04/01/jakopolitiikan-tienristeyksessa-rinteen-marinin-hallitusten-kokeilu-on-tormaamassa-ylivelkaantumiseen/>
- Metelinen, S. (2025a). Ideologian paluu – Suomalainen politiikka on yhteistyökyytöntä riitelyä, mutta ei enää yhdentekevää, EVA Analyysi No 130. <https://www.eva.fi/blog/2024/03/12/ideologian-paluu-suomalainen-politiikka-on-yhteistyokyytonta-riitelya-mutta-ei-enaa-yhdentekevaa/>
- Metelinen, S. (2025b). Sittenkin lintukoto – Suomalaisen arviot yhteiskuntaan vaikuttavista uhista lievenevät, EVA Analyysi No 148, <https://www.eva.fi/blog/2025/05/27/sittenkin-lintukoto-suomalaisen-arviot-yhteiskuntaan-vaikuttavista-uhista-lievenevat/>
- Pew Research Center (2022). The polarization in today's Congress has roots that go back decades (2022), <https://www.pewresearch.org/short-reads/2022/03/10/the-polarization-in-todays-congress-has-roots-that-go-back-decades/>
- Suomen Keskusta (2025). Aluevaalit 2025, <https://keskusta.fi/aluevaalit-2025/>
- Yle Uutiset (2024). Railo repesi nuorten naisten ja miesten arvomaailmojen välille – tutkija näkee taustalla huolestuttavan kehityksen, <https://yle.fi/a/74-20073201>

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 070 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 12.3.–24.3.2025. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä (pl. Ahvenanmaa). Aineisto on kerätty Taloustutkimus Oy:n internetpaneelissa, josta tutkimusotos on muodostettu ositetulla satunnaisotannalla. Aineisto on painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen analyysin ja tulosgrafiikan on tehnyt Pentti Kiljunen (Yhdyskuntatutkimus Oy).

eva

Elinkeinoelämän valtuuskunta

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä.

EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta
www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) ISSN 2342-0782 (PDF)